

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 9 Ekim 2019

İklim krizinin Çalışma Yaşamına Etkileri

Türkiye Ticaret, Kooperatif, Eğitim, Büro ve Güzel sanatlar İşçileri Sendikası, **Tez Koop-İş**, 5 – 6 Ekim tarihleri arasında Ankara’da, “İklim Krizinin Çalışma Yaşamına Etkileri” konulu iki günlük bir çalıştay düzenledi. Bilebildiğim kadarıyla, söz konusu çalıştay, iklim krizine karşı mücadelenin sınıfsal özünü birlikte değerlendirerek, ülkemizin işçi hareketi içerisinde gündeme getirilmesini sağlamaya yönelik ilk etkinlik olarak anılabilir. Bunun için başta Tez Koop-İş Sendikasının Genel Başkanı sayın Haydar Özdemiroğlu olmak üzere tüm emeği geçen sendika çalışanlarına bu duyarlılıklarından dolayı teşekkür etmeyi bir görev biliyorum.

İklim Değişikliği değil İklim Krizi

Kabaca 1850’den itibaren sürdürülen gözlemler, sanayi devriminden bu yana, gezegenimizin yer yüzü sıcaklığının 0.9 ile 1.2 santigrat derece artmış olduğunu belgeliyor. Veriler ve bilimsel çalışmalar, söz konusu ısınmanın gezegenimizin doğal evrensel döngüsünün dışında, doğrudan doğruya insan eliyle yaratılmış *antropojenik* bir olgu olduğunu vurguluyor. Gezegenimizin yeryüzündeki ısı artışının ardında yatan en önemli etkenin, *sera gazları* diye tanımladığımız karbon dioksit, kükürt ve metan gazlarının atmosferde yoğunlaşmasından kaynaklandığı artık bilinen bir gerçek. Hesaplamalara göre söz konusu gazların gezegenimizin atmosferindeki yoğunluğu sanayi devrimine değin her milyon parça başına CO2 yoğunluğu ortalaması 200 (ppm) iken; bu rakamın özellikle 1950’lerden sonra hızla ivmelendiği ve günümüzde 450 ppm düzeyini aşmış olduğunu vurguluyor.

Bilim insanları, eğer tedbir alınmaz ise sera gazlarının bu biçimde yoğunlaşması sonucunda yerküremizin ısısındaki artışın 4 ile 8 dereceye ulaşacağı ve sürdürülen su, toprak ve hava kirliliği ile birlikte gezegenimizde artık insan yaşamına uygun ortamın geri dönülemez biçimde tahrip edilmiş olacağını vurgulamaktalar.

İnsan yaşamıyla birlikte, gezegenimizde mevcut tüm bitki ve hayvan canlı türlerinin yüzde 70’inin yok olma tehdidi altında olduğu bilinmekte. Isı artışıyla birlikte kuraklık ve açlık tehdidinin dayanılmaz boyutlara ulaşacağı; yepyeni bakteri ve parazitlerin ortaya çıkması ile birlikte tarımsal hasılanın düşeceği; sağlık sorunlarının şiddetleneceği ve gezegenimizde *ekolojik bir soykırım* yaşanacağı açık olarak öngörülüyor.

Dolayısıyla, artık söz konusu olan tehdit sadece bir iklim “*değişikliği*” olgusundan çıkmış, doğrudan doğruya “iklim *krizine*” dönüşmüştür.

İklim krizinin küresel çalışma yaşamına ve küresel ekonomiye olan olumsuz etkileri şimdiden ürkütücü boyutlara ulaşmıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yapılan çalışmalar *ısı stresine bağlı olarak* yaşanan işgücü kayıplarının 1995’te 35 milyon kişi olduğunu; bu rakamın 2030’a gelindiğinde en iyimser senaryolar altında dahi, 80 milyon

kişiyeye ulaşacağıını belgeliyor. (*) Küresel toplam işgücü arzının 3.6 milyar kişi olduğu düşünöldüğünde, sadece ısı stresine bağılı söz konusu istihdam kayıplarının küresel işsizlik oranında yüzde 1'e yakın bir artışı başlı başına yaratmakta olduğunu hesaplayabiliriz. Bu kaybın küresel ekonomiye gelir maliyeti ise 280 milyar dolar hesaplanmakta ve bu rakamın 2030'da 2.4 trilyon dolara ulaşacağı öngörülmektedir.

Bunun da ötesinde, söz konusu istihdam ve gelir kayıplarının gezegenimizin yoksul ve düşük orta-gelirli bölgelerinde yoğunlaşacağı ve özellikle Güney Asya ve Batı Afrika'nın yoksullarını tehdit edeceği tahmin edilmektedir. Buna karşın günümüzün gelişmiş, sanayileşmiş ölkelerindeki beklenen istihdam kayıpları ihmal edilebilir düzeyde görölmektedir. Zira bu ölkeler çevreyi kirletici sanayileri çoktan dünyanın "çevre kirliliğı cennetlerine" ve çalışma kamplarına taşımış durumdadır.

Dolayısıyla, iklim krizi bir yandan da bir *iklim adaletsizliğı ve küresel emperyalist sömürü* sorunu olarak karşımızda durmaktadır.

Nitekim, çalıştayın katılımcılarından Ankara Üniversitesi Siyaset Bilimi'nden Prof Dr **Nesrin Algan**, konuşmasında, örneğın Amerika'da doğan bir bebeğın, Bangaldeşli yoksul bir ailenin yeni doğmuş bebeğı ile karşılaştırıldığında 6 yaşına değin tam 175 kat daha fazla karbon dioksit emisyonu yaratmakta olduğunu; ve dolayısıyla *iklim adaletsizliğinin bir ekolojik soykırırna dönüşmekte* olduğunu vurgulamaktaydı. Nesrin hoca iklim adaletsizliğinin sadece zengin – yoksul, ya da sermaye -emekçi karşıtlığının ötesinde cinsiyete dayalı kadın – özellikle yoksul genç kız çocuklarının gerek aile içerisinde doğrudan sosyal dışlanma, gerekse cinsel şiddete uğrayarak nasıl da sömürüye uğradıklarını örneklerle paylaşmaktaydı.

Çalıştay iklim krizine karşı mücadeleyi emeğın sömürsüz, barış ve özgür bir dünya yaratma özlemiyle birlikte ele alarak "*İklimi değil, sistemi değıştirmeliyiz*" çağrılarıyla son buldu. Bu çağrı savaş, enflasyon, işsizlik, toplumsal dışlanma ve cinsiyet ayrımcılığı ve hukuksuzluğa karşı mücadele içindeki emek hareketi için de yepyeni bir mevzi ve taze soluk gibiydi.

(*) ILO (2019) "Daha Sıcak Bir Gezegende Çalışmak: Isı Stresinin İşgücü Üretkenliğine ve İnsan Onuruna Yakışır İş Üzerine Etkileri", Cenevre.